

Advies Sociaal Cultureel Planbureau

Beoordeel ouderen niet op leeftijd, maar op wat ze kunnen

Door Evert Kooij

De blik op het potentieel van ouderen kan en moet worden verbreed. Dat stelt het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) in het begin deze maand verschenen rapport [Investeren in vitale ouderen](#). Ga meer uit van wat ouderen kunnen en beoordeel ze minder op hoe oud ze zijn, stelt het SCP. “Er is veel potentie onder vitale, wijze gepensioneerden om maatschappelijke problemen aan te pakken”.

‘Investeer in vitale ouderen’ (beeld SCP)

Met deze benadering rekt het planbureau af met de “eenzijdige benadering” om mensen langer te laten werken en er vanuit te gaan dat ze na hun pensionering vrijwilligerswerk doen en mantelzorg verlenen om personeelstekorten op te lossen. “Door beleid te richten op brede participatie (werken en

zorgen, sociale contacten, cultuur- en sportdeelname) zal het welbevinden van de verouderde bevolking substantieel minder afnemen dan door het huidige beleid, dat zich richt op de smalle participatie van werken en zorgen.”

Beter omgaan met tegenslagen

Het SCP adviseert beleidsmakers meer te investeren in gezonde ouderen. Dat vergroot het welbevinden en helpt ouderen actief te blijven bijdragen aan de samenleving. Bovendien leidt het ertoe dat ze minder snel zorg nodig hebben. “Gezonde mensen leven langer, zijn productiever, socialer, veerkrachtiger, kunnen beter omgaan met tegenslagen en hebben meer vertrouwen in de medemens en samenleving.”

De opstellers van het rapport vinden het beter om de bevolking in te delen naar levensfase in plaats van naar leeftijd. Na de eerste en tweede levensfase (jeugd en beroepsleven) begint met de pensionering de derde fase die zich kenmerkt

door over het algemeen gezonde mensen die tot veel in staat zijn. De vierde fase begint als zich hulpbehoevend aandient en afhankelijkheid van zorg.

Leeftijd zegt heel weinig zegt onderzoeker Crétien van Campen in dagblad Trouw. Maar dat is bij gemeenten en Rijk bijna altijd wel leidend. “Terwijl de ene 67-jarige de andere niet is. En iemand van 90 kan nog prima in de derde fase zitten. Maar er zijn ook 70-jarigen die al in de vierde zitten.”

Kantelpunt rond 70 jaar

De bijdrage van mensen in de vitale derde levensfase aan de maatschappij valt niet eenvoudig in geld uit te drukken, maar is essentieel voor de samenleving, stelt het rapport. “Het verenigingsleven in onder meer sport en cultuur draait bijvoorbeeld voor een groot deel op de vrijwillige bijdrage van ouderen. De ouderenzorg kan niet zonder bijdrage van ouderen. Veel ouders van jonge kinderen kunnen werken omdat hun gepensioneerde ouders de kinderen een of meer dagen opvangen.”

Het rapport beschrijft dat het welbevinden en participatie in de samenleving na de overgang naar de derde fase vrij stabiel blijven of licht afnemen. In de vierde fase nemen die af; het kantelpunt ligt rond de 70 jaar waarna een toenemende verslechtering is te zien. Een belangrijke oorzaak daarvan is dat deze ouderen in de latere levensloop minder actief zijn gaan deelnemen aan de samenleving. Investeer dus in hun vitaliteit, is de boodschap van het SCP.

Zelfstandig wonen in sociale wijken

Bewustwording over hoe je ouder wilt worden, begint idealiter als je nog werkt, zegt onderzoeker Van Campen. Hij pleit voor een bewustwordingscampagne van de overheid. De overgang naar het pensioenbestaan is volgens Van Campen vaak niet zo eenvoudig. “Mensen moeten zich in de derde levensfase opnieuw uitvinden. Collega’s vallen weg, wat voor sociale contacten houd je over? Hoe wil je straks wonen en waar? Het oude idee dat je verder uitrust in het bejaardentehuis is echt voorbij.”

En hebben mensen eenmaal hun weg gevonden in de derde fase, dan moet worden nagedacht over de vierde, zegt Van Campen. “Wacht niet tot je opeens hulpbehoevend wordt”, zegt de onderzoeker. Hij adviseert de overheid te investeren in sociale wijken waar verschillende generaties elkaar kunnen ondersteunen. “Zodat mensen daar langer zelfstandig kunnen blijven wonen, ook wanneer de vierde fase zich aankondigt.”

Lees [hier](#) het volledig rapport plus bijlagen en een visualisatie.